

Valvonnan toteutuminen vuonna 2025

YMPTERJA 18.03.2026 § 4
216/00.02.12/2026

Ympäristöterveysjohtaja

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma on hyväksytty vuosille 2025–2028 Sotkamon kunnan ympäristöterveysjaostossa 17.12.2024 § 52. Valvontasuunnitelma kattaa terveydensuojelu-, elintarvike-, tupakka- ja eläinlääkintähuoltolain mukaiset toimialat. Valvontasuunnitelman toteutuminen arvioidaan suunnitelmavuotta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä. Toteutumisen arviointia hyödynnetään valvonnan kehittämisessä, valvonnan toimivuuden varmistamisessa ja uusien suunnitelmien laadinnassa.

Toteumaraportissa arvioidaan mm. sitä, onko valvonta toteutunut valtakunnallisten ohjeiden ja valittujen painopistealueiden mukaisesti toimialoittain, resursseja sekä kuinka valvontaan käytetty aika ja tarkastuskohteiden määrä on toteutunut suunniteltuun nähden. Raportissa arvioidaan toimialakohtaisesti toimijoiden toiminnan säännöstenmukaisuutta, puutteiden vaikutuksia, valvontaviranomaisen toimenpiteitä epäkohtien korjaamiseksi ja ennalta ehkäiseviä ympäristöterveyspalvelujen toimista. Toteumaraportissa lisäksi arvioidaan Kainuun ympäristöterveyspalvelujen laatua, asiakaspalautteita, resursseja ja valvontajärjestelmiä sekä mahdollisia muutostarpeita suunnitelmallisessa valvonnassa. Toteumaraporttia hyödynnetään toiminnan edelleen kehittämiseksi ympäristöterveyspalveluissa. Raportti sisältää tiedot myös valvonnasta kertyneistä tuloista ja niiden kohdentumisesta.

Vuoden 2025 valvontasuunnitelmassa on valtakunnallisen riskiluokitukseen pohjautuen tehty valvontakohdekohtainen riskinarviointi, jonka perusteella määräytyi tarkastusten määrä. Tuloksia verrataan näin saatuun tarkastusten tavoitemäärään. Riskiluokituksessa ja tarkastustiheyden määrittelyssä on noudatettu keskusvirastojen ohjeita.

Tiedot kunnan tekemästä valvonnasta kerätään pääsääntöisesti reaaliaikaisesti keskusviranomaisen määräämällä sähköisellä tietojenkeräysmenetelmällä (VATI). Keskusvirastot (Ruokavirasto ja Lupa- ja valvontavirasto) saavat tiedot valvontasuunnitelman mukaisista toimista sähköisenä.

Terveysvalvonnan tarkastuksia tehtiin yhteensä 435 kpl, joista suurin osa elintarvike- ja terveydensuojeluvälvonnassa. Tarkastusten määrä terveysvalvonnan kohteissa kasvoi yli 100 käynnillä edellistä vuodesta. Kasvua selittää ensisijaisesti terveystarkastajien virkojen täyttyminen kahden viime vuoden aikana. Suunnitelmallisesta valvonnan tavoitteet toteutuivat osa-alueilla seuraavasti: 54,3 % elintarvike, 72,4 %

terveydensuojelu, 47,6 % tupakka ja eläinperäinen alkutuotanto 100 %. Tarkastukset jakautuivat valvontakohteiden osalta seuraavasti: elintarvikevalvonta 58 %, terveydensuojeluvalvonta 36 % ja tupakkavalvonta 6 %. Näistä asiakasilmoitusten tai -valitusten perusteella oli 5,8 % elintarvikevalvonnan ja 2,4 % terveydensuojeluvalvonnan tarkastuksia. Tupakka- ja nikotiinituotteiden valvonnan tarkastukset perustuivat kaikki etukäteen tehtyyn valvontasuunnitelmaan.

Eläinlääkintähuollossa eläinten terveyden ja hyvinvoinnin suoritteet jakautuivat seuraavasti: epäilyyn perustuva eläinsuojeluvalvonta 60 %, suunnitelmallinen eläinsuojeluvalvonta 22 %, eläintautivalvonta 9 %, vierasainevalvonta 5 %, tunnistamisen ja merkinnän valvonta 4 % ja sivutuotevalvonta 3 %. Eläinten hyvinvointisäädösten muuttuminen on lisännyt tiedottamisen tarvetta ja useissa kohteissa on havaittu epäkohtia uusien säädösten noudattamisessa. Sellaisten kohteiden määrä, joissa on havaittu pitkäkestoisia eläinten hyvinvointiin liittyviä ongelmia, on vähentynyt mm. valvonnan resurssien lisääntymisen ja tehostuneen viranomaisyhteistyön ansiosta. Eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin valvontaa tehtiin kasvavassa määrin muun valvonnan yhteydessä.

Valvontayksikkö kirjasi kohderekisteriin 2025 noin 1200 tapahtumaa 502 eri toimipaikalle ja käytti noin 55 % suunnitelmalliseen valvontaan kokonaistyöajasta. Lisäksi otimme 195 näytettä, jotka koostuivat elintarvike-, talousvesi-, uimaranta-, ja talousvesinäytteistä. Suunnitelmallisesta valvonnasta kertyi tuloja 226 000 € (kasvua edellisestä vuodesta 3,4 %).

Kokonaisuudessaan suunnitelmalliseen valvontaan käytettiin aikaa vuonna 2025 noin 0,9 htv, joka oli noin 52 % Vatiin merkitystä kokonaistyöajasta. Seuraavaksi eniten työaikaa käytettiin lausuntojen antamiseen, joka oli 33 % kokonaistyöajasta. Kokonaistyöaikaa Vati:n kirjattiin noin 1,7 htv edestä. Suunnitelmallisen valvonnan ja lausuntojen antamisen lisäksi työpanosta kohdistettiin neuvottelut viranomaisten kanssa, ilmoitusten ja hakemusten käsittelyyn, näytteenottoihin, laatutyöhön ja ei suunnitelmallisiin tarkastuksiin.

Yhteistyötä viranomaisten, sidosryhmien ja toimijoiden kanssa tehtiin mm. osallistamalla Kainuun ELY-keskuksen vetämään maatalouden varautumisen työryhmään, Pelastuslaitoksen koordinoimaan turvallisuuden, valmiuden ja varautumisen ohjausryhmään ja sisäilmaryhmiin. Lisäksi Kainuun ympäristöterveyspalvelut koordinoi alueellista epidemiatyöryhmää.

Valvontayksikkö päivitti häiriö- ja varautumiseen liittyviä ohjeistuksia sekä osallistui merkittävällä resurssilla erilaisiin valmiusharjoituksiin. Viranhaltijat osallistuivat kahteen häiriötilanneselvittelyyn.

Valvonnan toteutumisen arvioinnin perusteella tehtiin resurssoinnin muutoksia kohdentamalla 0,5 htv enemmän elintarvikevalvontaan v 2026

alusta. Elintarvikevalvonnan kohteita on paljon, minkä vuoksi v 2025 resurssijaolla olisi vaikea merkittävästi kasvattaa tarkastusten määrää.

Raportti valvontasuunnitelman toteutumisesta on liitteenä.

Lisätietoja asiasta antaa ympäristöterveysjohtaja Sanna Lappalainen, puh. 044 710 0830 sähköpostitse jahygieenikkoeläinlääkäri Eero Schroderus, puh. 044 7056148 etunimi.sukunimi@sotkamo.fi

Ympäristöterveysjohtaja
Ehdotus

Ympäristöterveysjaosto merkitsee tiedoksi Kainuun ympäristöterveyspalveluiden ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman toteutumista vuonna 2025 koskevan raportin.

Ympäristöterveysjaosto
Päätös

Ympäristöterveysjaosto merkitsi tiedoksi Kainuun ympäristöterveyspalveluiden valvontasuunnitelman toteutumista vuonna 2025 koskevan raportin.